

ChristenUnie

Regeling Verenigbaarheid functies

Ingaande per 4 december 2007, voor laatst gewijzigd op zaterdag 22 november 2014 door het Uniecongres bijeen in Lunteren. Redactioneel aangepast als gevolg van de overgang van "kiesvereniging(en)" naar "lokale afdeling(en)".

Artikel 1. Toepassing.

1. Naast de wettelijke regels inzake de verenigbaarheid van politieke functies, hanteert de ChristenUnie aanvullende regels.
2. De aanvullende regels staan vermeld in de bij deze regeling behorende tabel. Deze is opgenomen als 'bijlage 1'. De wettelijke regels staan vermeld in 'bijlage 2'.

Artikel 2. Naleving en handhaving.

Het Landelijk Bestuur, de besturen van de Provinciale Unies en de besturen van de lokale afdelingen zijn binnen hun werkgebied belast met zowel het toezicht op de naleving als de handhaving van de regeling.

Artikel 3. Advies en melding bij afwijking.

1. Provinciale Uniebesturen en besturen van lokale afdelingen kunnen het Landelijk Bestuur via het partijbureau om advies vragen inzake de toepassing van de regeling.
2. Indien een Provinciale Uniebestuur of een bestuur van een lokale afdeling afwijkt van de Regeling Verenigbaarheid functies, door functies die in bijlage 1 als onverenigbaar staan vermeld toch te verenigen, maakt hij daarvan melding bij het Landelijk Bestuur via het partijbureau.

Artikel 4. Hardheidsclausule.

Indien de toepassing van een of meerdere onderdelen van deze regeling zodanig uitwerkt dat het de ChristenUnie schaadt of beperkt, of op een andere manier tot onwenselijke of onredelijke uitkomsten leidt, dit ter beoordeling van het betreffende bestuur, dan kan het bestuur besluiten om van het betreffende onderdeel af te wijken. Het bestuur stelt de vergadering zo snel mogelijk van een dergelijke beslissing in kennis.

ChristenUnie

Bijlage 1: Partijregels Verenigbaarheid van functies		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.			
		Best. Lok.aid.	GRslid	GRlid	FRAsL	Weth	Burg	PUBL	PSSlid	PSSlid	FRAsP	lid GS	OvdK	AB waters	DB water	Voorzi. water	LBlid	TKlid	EKlid	EPlid	Sc.b.lok afdeling	Sc GR	Sc b.PU	Sc PS	Sc.AB w	Sc b. LB	Sc TK	Sc EK	Sc EP	Wrkn.	Wrkf.	Mfn	Sts	RvS	Fam.			
1. Bestuurslid lokale afdeling																																						
2. Gemeenteraad schaduwfractie (niet in cie.)	A																																					
3. Gemeenteraadslid + commissielid	O	Nvt																																				
4. Fractieassistent lokaal (betaald)	O	M	A																																			
5. Wethouder	O	O	J	O																																		
6. Burgemeester	O	O	J	O	J																																	
7. Bestuurslid Prov. Unie	A	M	M	A	M	M																																
8. Lid schaduwfractie Prov. Staten (niet in cie.)	M	M	M	M	M	M	A																															
9. Prov. Statenlid + commissielid	A	M	O	M	O	O	O	Nvt																														
10. Fractieassistent provinciaal (betaald)	M	M	M	M	M	M	O	M	A																													
11. Lid Gedeputeerde Staten	A	A	J	A	J	J	O	O	J	O																												
12. Commissaris vd Koning	A	A	J	A	J	J	O	O	J	O	J																											
13. Lid algemeen bestuur waterschap + commissielid	A	M	A	M	J	J	O	M	J	M	J	J																										
14. Lid dagelijks bestuur waterschap	A	M	O	M	J	J	O	M	J	M	J	J	M																									
15. Voorzitter waterschap	A	M	O	M	J	J	O	M	J	M	J	J	J	J																								
16. Bestuurslid Landelijk Bestuur	O	M	M	A	M	M	O	M	M	A	M	M	M	M	M																							
17. Lid Tweede Kamer	A	M	O	O	O	O	A	M	O	O	O	J	A	A	A	O																						
18. Lid Eerste Kamer	A	M	M	M	M	M	A	M	M	M	M	J	A	A	A	O	J																					
19. Lid Eurofractie	A	M	O	O	O	O	A	M	O	O	O	J	A	A	A	O	O																					
20. Sel.cie. kandidaten bestuur lokale afdeling	M	M	O	M	O	A	A	M	M	M	M	M	M	M	M	M	A	M	M	M																		
21. Sel.cie. kandidaten gemeenteraad	M	P	A	O	P	O	M	P	P	P	P	M	M	M	M	M	P	P	P	M																		
22. Sel.cie. kandidaten bestuur Provinciale Unie	P	M	M	M	M	M	M	M	O	M	O	A	O	O	O	A	M	M	M	M	M																	
23. Sel.cie. kandidaten Provinciale Staten	P	P	P	P	P	P	M	P	A	O	P	O	A	A	A	M	P	P	P	M	M	M																
24. Sel.cie. kandidaten Algemeen Bestuur waterschap	P	P	P	P	P	P	M	P	A	A	M	O	A	A	O	M	P	P	P	M	M	M	M															
25. Sel.cie. kandidaten Landelijk Bestuur	P	M	M	M	M	M	P	M	M	M	M	M	M	M	M	M	O	O	O	M	M	M	M	M														
26. Sel.cie. kandidaten Tweede Kamer	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	M	M	M	M	A	P	P	M	M	M	M	M	M													
27. Sel.cie. kandidaten Eerste Kamer	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	M	M	M	M	P	A	P	M	M	M	M	M	M	M												
28. Sel.cie. kandidaten Europees Parlement	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	M	M	M	M	P	P	A	M	M	M	M	M	M	M	M	M										
29. Medewerker Partijbureau	A	P	P	M	M	M	A	P	P	M	M	M	P	P	P	O	A	A	A	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M								
30. Medewerker EK/TK/Euro/afd./Prov. fractieondersteuning	M	P	P	M	M	M	M	P	P	M	M	M	P	P	P	O	A	A	A	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M								
31. Minister	A	O	J	O	J	J	A	O	J	O	J	J	J	J	J	O	J	J	J	A	A	A	A	A	A	A	A	A	M	M	M	O	O					
32. Staatssecretaris	A	O	J	O	J	J	A	O	J	O	J	J	J	J	J	O	J	J	J	A	A	A	A	A	A	A	A	M	M	M	O	O	J					
33. lid Raad van State	A	O	J	O	J	J	M	O	J	O	J	J	J	J	J	M	J	J	J	M	A	M	A	A	A	A	A	A	A	A	O	O	J	J				
34. Echtgenoten en familie (t/m 2e graad), zelfde functie, zelfde eenheid	A	M	A	M	A	Nvt	A	M	A	M	A	Nvt	A	A	A	Nvt	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A		

ChristenUnie

P = positieve combinatie - aan te moedigen

M = mogelijke combinatie

A = af te raden combinatie

O = onverenigbare combinatie

J = juridisch onmogelijke combinatie

Nvt = niet van toepassing - onmogelijke combinatie

De waarderingen gelden voor de betreffende combinaties en kunnen niet onderling met elkaar vergeleken worden (dat de ene combinatie positiever zou zijn dan de andere).

Bijlage 2: Wettelijke regels verenigbaarheid van functies

Het lidmaatschap van een volksvertegenwoordiging is volgens de wet niet verenigbaar met bepaalde beroepen of maatschappelijke functies. Gemeenteraadsleden mogen bijvoorbeeld niet in hun gemeente gemeenteambtenaar zijn. Daarnaast zijn er ook regels m.b.t. zakelijke betrekkingen van een volksvertegenwoordiger. Deze regels zijn bedoeld om belangenverstreming te voorkomen en worden incompatibiliteiten genoemd. Een overzicht is terug te vinden in onderstaande tabellen.

Naast sommige functies zijn ook bepaalde handelingen verboden voor raads/statenleden, wethouders en gedeputeerden (Art. 15 en 41c/40c Gemeentewet/Provinciewet). Hierbij gaat het vooral om zakelijke betrekkingen tussen de gemeente/provincie en het raads/statenlid. Vooral voor raads/statenleden met een eigen bedrijf in een kleinere gemeente kan dit grote financiële consequenties hebben.

Een lid van de **Staten-Generaal** kan slechts lid zijn van één van beide kamers. Een in Nederland gekozen lid van het **Europees Parlement** en een lid van de Staten-Generaal kan niet tevens zijn (Art. 57 Grondwet, Art 1-4 Wet incompatibiliteiten Staten-Generaal en Europees Parlement):

- a. minister; *
- b. staatssecretaris; *
- c. lid van de Raad van State;
- d. lid van de Algemene Rekenkamer;
- e. Nationale ombudsman;
- f. substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman;
- g. lid van of (plaatsvervangend) procureur-generaal of advocaat-generaal bij de Hoge Raad.
- h. lid van de Raad van bestuur of de Raad van advies van de Centrale organisatie werk en inkomen, het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen of de Sociale verzekeringsbank, genoemd in de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen; **
- i. lid van de commissie van toezicht, bedoeld in artikel 64 van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002. **
- j. commissaris van de Koning; **
- k. militaire ambtenaar in werkelijke dienst; **
- l. ambtenaar bij de Raad van State, de Algemene Rekenkamer of het bureau van de Nationale ombudsman of iemand die op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam is bij deze instanties; **
- m. ambtenaar bij een ministerie, alsmede de daaronder ressorterende instellingen, diensten en bedrijven of iemand die op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam is bij deze instanties; **

* Niettemin kan een minister of staatssecretaris, die zijn ambt ter beschikking heeft gesteld, dit ambt verenigen met het lidmaatschap van de Staten-Generaal, totdat omtrent die beschikbaarstelling is beslist (Art. 57.3 Grondwet)

** Iemand die een ambt bekleedt als bedoeld onder h t/m m en die is toegelaten tot het lidmaatschap van de Tweede Kamer of het Europees Parlement krijgt eervol ontslag of wordt op verzoek tijdelijk ontheven van de waarneming van zijn ambt (Art 3.6 Wet incompatibiliteiten Staten-Generaal en Europees Parlement). Iemand die deze ambten bekleedt en is toegelaten tot het lidmaatschap van de Eerste Kamer wordt van rechtswege op non-activiteit gesteld. De bezoldiging wordt daarbij ingehouden. In plaats daarvan wordt door betrokkene een non-activiteitswedde genoten ten bedrage van de helft van het laatste door hem in zijn ambt genoten bezoldiging.

Een raadslid is niet tevens (art. 13 Gemeentewet): a. minister; b. staatssecretaris; c. lid van de Raad van State; d. lid van de Algemene Rekenkamer; e. Nationale ombudsman; f. substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman; g. commissaris van de Koning; h. gedeputeerde; i. secretaris van de provincie; j. griffier van de provincie; k. burgemeester; l. wethouder; m. lid van de rekenkamer; n. ombudsman of lid van de ombudscommissie als bedoeld in artikel 81p, eerste lid van de Gemeentewet; o. lid van een deelraad; p. lid van het dagelijks bestuur van een deelgemeente; q. ambtenaar, door of vanwege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt. Een wethouder of burgemeester is niet tevens (art. 36b/68 Gemeentewet) Zie boven (muv l/k) en • burgemeester resp. wethouder • lid van de rekenkamer van de provincie waarin de gemeente waar hij wethouder is, is gelegen; • lid van de raad van een gemeente; • ambtenaar, door of vanwege het Rijk of de provincie aangesteld, tot wiens taak behoort het verrichten van werkzaamheden in het kader van het toezicht op de gemeente; • functionaris die krachtens de wet of een algemene maatregel van bestuur het gemeentebestuur van advies dient.	Een statenlid is niet tevens (art. 13 Provinciewet) a. minister; b. staatssecretaris; c. lid van de Raad van State; d. lid van de Algemene Rekenkamer; e. Nationale ombudsman; f. substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman; g. commissaris van de Koning; h. gedeputeerde; i. lid van de rekenkamer; j. ombudsman of lid van de ombudscommissie als bedoeld in artikel 79q, eerste lid Provinciewet k. ambtenaar, door of vanwege het provinciebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt. Een gedeputeerde of Commissaris van de Koning is niet tevens (art. 35c/67 Provinciewet) Zie boven (muv h/g en voor voor gedeputeerde j) + • burgemeester resp. commissaris • lid van de provinciale staten; • lid van de raad van een gemeente; • burgemeester; • wethouder; • lid van een deelraad; • lid van het dagelijks bestuur van een deelgemeente; • lid van de rekenkamer van een in de betrokken provincie gelegen gemeente; • ambtenaar, door of vanwege het provinciebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt • ambtenaar, door of vanwege het gemeentebestuur van een in de provincie gelegen gemeente aangesteld of daaraan ondergeschikt; • voorzitter van of lid van het bestuur van of ambtenaar in dienst van een in de provincie gelegen waterschap; • ambtenaar in dienst van een bij gemeenschappelijke regeling ingesteld lichaam waarvan een orgaan aan toezicht van gedeputeerde staten is onderworpen; • ambtenaar, door of vanwege het Rijk aangesteld, tot wiens taak behoort het verrichten van werkzaamheden in het kader van het toezicht op de provincie; • functionaris, krachtens wet of algemene maatregel van bestuur geroepen om het provinciebestuur van advies te dienen.

Een lid van het algemeen (en dagelijks) bestuur van een waterschap is niet tevens (art. 31 lid 2 Waterschapswet):

- a. minister;
- b. staatssecretaris;
- c. lid van de Raad van State;
- d. lid van de Algemene Rekenkamer;
- e. Nationale ombudsman;
- f. substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman;
- g. commissaris van de Koning;
- h. lid van provinciale staten;
- i. gedeputeerde;
- j. secretaris van de provincie;
- k. griffier van de provincie;
- l. burgemeester;
- m. wethouder;
- n. lid van het dagelijks bestuur van een deelgemeente;

- o. ombudsman of lid van de ombudscommissie als bedoeld in artikel 51b, eerste lid Waterschapswet;
- p. ambtenaar, door of vanwege het waterschapsbestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt;
- q. ambtenaar, door of vanwege de provincie aangesteld, tot wiens taak behoort het verrichten van werkzaamheden in het kader van het toezicht op het waterschap;
- r. lid van het algemeen bestuur of van het dagelijks bestuur van een ander waterschap.

Een **voorzitter van het waterschap** is niet tevens (art. 47 lid 1 Waterschapswet), zie boven, m.u.v. r en:

- lid van het algemeen bestuur van een waterschap.

ChristenUnie

Toelichting op de Regeling Verenigbaarheid functies

1. Inleiding

Regelmatig doen zich problemen voor bij het vinden van geschikte kandidaten voor de invulling van vacante bestuurlijke en politieke functies. De schaarste aan geschikte kandidaten is één van de belangrijkste factoren die een cumulatie van functies in de hand werken. Sommige personen gaan 'grossieren' in functies. Dit kan vervolgens leiden tot het optreden van een 'dubbele pettenprobleem' omdat een persoon die meerdere functies bekleedt in een situatie van dreigende belangenverstrengeling terecht kan komen. Ook kan het voorkomen dat het tijdsbeslag van de verschillende functies elkaar zodanig overlapt, dat geen volledige inzet voor alle functies meer mogelijk is. Overigens kan dit laatste zich ook voordoen in combinatie met functies die iemand buiten de ChristenUnie bekleedt.

De cumulatie van functies is door de betrokkenen vaak niet gezocht. Er is een beroep op hen gedaan, omdat er geen andere (geschikte) kandidaten beschikbaar waren. Helaas komt het ook voor, dat er niet naar geschikte nieuwe kandidaten is gezocht, omdat iemand die al een functie heeft (en die functie waarschijnlijk ook goed vervult) zich opwerpt voor een tweede functie.

In meerdere opzichten zijn dubbelfuncties voor de ChristenUnie echter ongewenst:

1. Kennis en ervaring worden niet optimaal in de partij gespreid; dit is niet in overeenstemming met het streven naar een actieve basis.
2. Valt iemand onverwacht uit, dan is de schade daarvan des te groter.
3. Cumulatie van functies leidt niet zelden tot overbelasting, met schade voor gezondheid en inzet van betrokkene, wat ook zijn weerslag heeft op de ChristenUnie (dat dit ook zijn weerslag heeft voor gezin, vrienden, kerk e.d. is primair de eigen verantwoordelijkheid van de persoon in kwestie).
4. Voor de persoon in kwestie en voor kerk en samenleving is het beter als mensen van de ChristenUnie niet door de partij worden opgeslokt, maar ook in kerk en samenleving actief zijn.
5. Er kunnen oneigenlijke/onzuivere elementen gaan meespelen, als mensen financieel afhankelijk geworden zijn van een cumulatie van (politieke) functies die niet als 'full-time' bedoeld zijn.
6. Er kan belangenverstrengeling (of een botsing van belangen) optreden als men in verschillende organen een besluit moet nemen over hetzelfde onderwerp, maar vanuit een andere verantwoordelijkheid.

2. Analyse

2.1 Gewenste verenigbaarheid

Het is goed om op te merken dat in een aantal gevallen een cumulatie van functies juist gewenst of functioneel kan worden genoemd. Zo kan het als positief worden ervaren als een aantal LB-leden ook zelf een politieke functie bekleedt, bijv. als gemeenteraadslid of statenlid of burgemeester. Het Landelijk Bestuur krijgt daarmee meer voeling met de praktijk van de politiek die de ChristenUnie voorstaat. Het moet natuurlijk wel zó te combineren zijn dat er nooit een dubbele-pet-probleem kan ontstaan én dat de beide functies naar behoren vervuld kunnen worden.

2.2 Ongewenste verenigbaarheid

Toch is het duidelijk dat een aantal functies niet bij dezelfde persoon thuishoren. Een aantal combinaties zijn bij wet verboden (zie bijlage 2). Bij de discussie over de dualisering is nog aandacht gegeven aan de vraag of de regels op dit punt verscherping behoeven en die vraag is negatief beantwoord. Juist de dualisering (met duidelijker scheiding van bestuur en volksvertegenwoordiging) zou aanleiding kunnen zijn minder zwaar te tillen aan sommige combinaties. Duidelijke afspraken/richtlijnen zijn dan wel nodig/gewenst.

Een politieke partij kan uit een oogpunt van zelfregulering verder gaan dan de wet. Er zijn twee sporen om dat te bereiken:

1. Lokale afdelingen en Provinciale Unie's aanmoedigen om actiever te werven (*talent scouting*) en het aanleggen van talentenbanken om zoveel mogelijk kandidaten voor vacante functies in beeld te krijgen. Dit spoor kan via het opbouwwerk verder ontwikkeld worden. Het is de bedoeling dat er

ChristenUnie

in het kader van *permanente scouting* een partijbreed databestand komt, dat dit kan ondersteunen.

2. Onwenselijke combinaties tegengaan door reglementaire bepalingen (statuten, reglementen, verklaringen, gedragscodes) of een ontmoedigingsbeleid.

2.3 Mogelijke en onmogelijke combinaties

Hieronder volgt een overzicht van wat de ChristenUnie mogelijke en onmogelijke combinaties van functies vindt voor zover ze niet al volgens de wet zijn uitgesloten. Een compleet overzicht staat in de tabel in de bijlage. Steunfractieleden die zijn benoemd als commissielid in een gemeente of provincie vervullen een politiek ambt en worden hetzelfde behandeld als gekozen gemeenteraadsleden respectievelijk statenleden.

a. Combinatie van politieke en bestuurlijke functie op hetzelfde niveau

Dit is een onverenigbare combinatie. Besturen dragen een verantwoordelijkheid in kandidaatstellingsprocedures en monitoren hiervoor o.a. het functioneren van fracties tussen de verkiezingen. Besturen en fractie hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheid welke niet te combineren zijn. Een regelmatig voorkomende, maar toch af te raden combinatie is het lidmaatschap van een steunfractie (niet-commissielid) met een bestuursfunctie op hetzelfde niveau. Bestuursleden hebben doorgaans al toegang tot de fractievergadering. Een lidmaatschap van de steunfractie is hiervoor niet nodig. Door het dualisme maken naast burgemeesters en commissarissen van de Koningin nu ook wethouders en gedeputeerden niet meer deel uit van hun fractie. Zij kunnen uiteraard wel uitgenodigd worden fractievergaderingen bij te wonen, maar een formeel lidmaatschap van de steunfractie is onverenigbaar met hun functie aangezien de fractie wordt geacht hen te controleren. Een gemeentesecretaris en een provinciesecretaris kunnen om dezelfde reden niet werken voor een fractie omdat ze in dienst zijn van het gemeentelijke respectievelijk het provinciale bestuur.

Onverenigbare combinaties zijn:

- Wethouder / Burgemeester / Gemeentesecretaris – (Schaduw)fractielid Gemeenteraad
- Gemeenteraadslid / Wethouder / Burgemeester – Bestuurslid lokale afdeling
- Lid Gedeputeerde Staten / Commissaris van de Koningin – (Schaduw)fractielid Provinciale Staten
- Provinciaal Statenlid / Lid Gedeputeerde Staten / Commissaris van de Koningin – Bestuurslid Provinciale Unie
- Lid Tweede Kamer / Lid Eerste Kamer / Lid Eurofractie – Bestuurslid Landelijk Bestuur ChristenUnie
- Minister / Staatssecretaris – Bestuurslid Landelijk Bestuur ChristenUnie

b. Combinatie van 'lage' politieke functie en 'hoge' bestuurlijke functie.

Hoewel het nuttig kan zijn dat 'lagere' politieke ervaring kan worden ingebracht in een 'hogere' bestuurlijke functie, zitten er ook minpunten aan. Het kan immers voorkomen dat een hoger bestuur een lager bestuur op zijn handelen moet aanspreken. Dat kan dan te maken hebben met een persoon die op dat lagere niveau een politieke functie bekleedt. Zo kan zich een dubbele-petten-probleem voordoen. Zeker in de constructie dat er raadsleden in een Provinciale Uniebestuur zitten, is dit goed voor te stellen.

Het is goed dat een bestuur echt los staat van het politieke bedrijf, zodat het vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, op zijn eigen wijze situaties kan bekijken en beoordelen. Daarom is het af te raden om een bestuur te hebben dat voor een substantieel deel uit lagere politieke functionarissen bestaat. Besturen doen er goed aan om bestaande situaties waarin dat toch het geval is, af te bouwen.

c. Combinatie van 'hoge' politieke functie en 'lage' bestuurlijke functie.¹

Per 1 januari 2015 hebben alle leden van de ChristenUnie direct invloed op alle kandidaatstellingsprocedures en maken zij op lokaal, provinciaal en landelijk niveau deel uit van de algemene vergaderingen. In deze nieuwe context ligt het voor de hand om het aanvankelijke uitgangspunt dat een combinatie van een hoge politieke functie en een lage bestuurlijke functie (zoals bijvoorbeeld PS-lid en afdelingsbestuurder) onmogelijk was, los te laten. De vraag of functies al dan niet gecombineerd moeten worden hangen dan af van andere, algemene uitgangspunten, zoals als: het verspreiden/ delen

¹ Op het Uniecongres van 22 november 2014 is de oorspronkelijke tekst in de toelichting bij dit onderdeel vervangen door de toelichting bij het voorstel dat Tabel 1 bij deze regeling heeft aangepast.

ChristenUnie

van kennis en ervaring, de beschikbaarheid van kandidaten, het voorkomen van overbelasting, het gericht inzetten van talent, enzovoort. Een dergelijke afweging kan er toe leiden dat een kandidatuur misschien partij-reglementair niet verboden is, maar om verschillende redenen toch als "onwenselijk" kan worden bestempeld.

Daarom gaat het te ver om de hier genoemde combinaties bij voorbaat als "mogelijk" te kwalificeren. Na een goede afweging binnen een selectiecommissie of een bestuur kan dat, nadat ook met de kandidaat in kwestie is gesproken, een mogelijke uitkomst zijn. Maar om redenen van diverse aard (zie hierboven), zijn dergelijke combinaties geldt als uitgangspunt dat dergelijke combinaties "af te raden" zijn.

d. Combinatie van 'hoge' politieke functie en 'lage' politieke functie

Gezien de zwaarte van de functie van Tweede Kamerlid en Europarlementslid is een combinatie met een raads/statenlidmaatschap, en voor een Europarlementslid ook het Eerste Kamer lidmaatschap niet toegestaan. De functie van Eerste Kamerlid laat een combinatie met een raads/statenlidmaatschap qua tijdsbeslag wel toe. Ook belangenverstrengeling zal bij deze combinatie hoogstwaarschijnlijk niet voorkomen. Een minister of staatssecretaris mag op geen enkele wijze betrokken zijn bij de provinciale of gemeentepolitiek. In de praktijk zal dit i.v.m. tijdsbesteding overigens ook niet voorkomen.

Onverenigbare combinaties zijn:

- Lid Tweede Kamer / Lid Eerste Kamer / Minister / Staatssecretaris - Lid Eurofractie
- Lid Tweede Kamer / Lid Eurofractie – Lid Gemeenteraad / Lid Provinciale Staten / Wethouder / Burgemeester / Commissaris van de Koningin / Lid Gedeputeerde Staten / Fractieassistent lokaal (betaald) / Fractieassistent provinciaal (betaald)
- Minister / Staatssecretaris / lid Raad van State – Schaduwfractielid Gemeenteraad Fractieassistent lokaal (betaald) / Schaduwfractielid Provinciale Staten / Fractieassistent provinciaal (betaald)

e. Combinatie van meerdere 'lage' politieke functies (provinciaal en gemeentelijk)

Gezien de mogelijke belangenverstrengeling en de niet-bedoelde financiële afhankelijkheid is een dergelijke combinatie onwenselijk. Dus geen combinatie van een gemeenteraadslid en provinciaal statenlid meer. Een combinatie van statenlid en schaduwfractielid van de gemeenteraad (geen commissielid) of gemeenteraadslid en schaduwfractielid van de Provinciale Staten (geen commissielid) blijft wel mogelijk.

Onverenigbare combinaties zijn:

- Provinciaal Statenlid / DB-lid Waterschap/ Gemeenteraadslid / Wethouder / Burgemeester
- Provinciaal Statenlid / AB lid Waterschap / Wethouder / Burgemeester

Een af te raden combinatie is:

- AB lid Waterschap / Gemeenteraadslid

f. Combinatie van meerdere bestuurlijke functies

Ook hier kan zich een belangenverstrengeling voordoen. Een LB-lid kan (gezien de structuur van de partij en de verantwoordelijkheden van het Uniecongres) zeker niet tegelijk lokaal of provinciaal bestuurslid zijn. Criterium is belangenverstrengeling. Het moet niet voorkomen, dat een bestuurslid in de ene functie over zichzelf in de andere functie beslist.

Een bestuurslid van een lokale afdeling kan in zo'n situatie terechtkomen wanneer hij tevens lid wordt van een Provinciale Uniebestuur (of andersom). Toch voert het te ver om deze combinatie als 'onverenigbaar' te bestempelen. Daarbij speelt het een rol dat veel leden van Provinciale Uniebesturen nu ook al tegelijk lid van een lokale afdelingbestuur zijn. Andere redenen zijn de aard van de samenwerking binnen de Provinciale Unie en de taken van het Provinciale Uniebestuur (met name coördinerend en faciliterend).

Dit laat onverlet dat het niet wenselijk is dat Provinciale Uniebesturen uit 'lagere' bestuurders bestaat. De besturen die het betreffen kunnen in het zoeken naar nieuwe bestuursleden hier rekening mee houden, zodat het aantal dubbele petten wordt afgebouwd.

Mocht er sprake zijn van het botsen van belangen (of van een vermoeden daarvan), dan kan de betreffende bestuurder besluiten om in die situatie zich niet met de besluitvormingsprocedure te

ChristenUnie

bemoeien. Eventueel kan een Provinciaal Uniebestuur of een lokale afdelingbestuur advies vragen aan de bestuurscontactpersoon van het Landelijk Bestuur.

Onverenigbare combinaties zijn:

- Bestuurslid lokale afdeling – Bestuurslid Landelijk Bestuur ChristenUnie
- Bestuurslid Provinciale Unie – Bestuurslid Landelijk Bestuur ChristenUnie

Een af te raden combinatie is:

- Bestuurslid lokale afdeling – Bestuurslid Provinciale Unie

g. Medewerkers

Medewerkers van het partijbureau en van de Tweede Kamerfractie, de Eerste Kamerfractie en de Eurofractie mogen geen landelijke bestuursfuncties vervullen. Voor bureaumedewerkers geldt dit ook voor functies binnen besturen van lokale afdelingen of Provinciale Unies, om niet op één of andere manier in de schoenen van de werkgever (bestuur, congres) terecht te komen. Als medewerkers voorzitter of secretaris van een lokaal bestuur zouden mogen zijn, zouden ze op kantoor te veel inside informatie opvangen en in een dubbele-petten-probleem terecht kunnen komen (vooral rond Uniecongressen). Combinatie met raadslidmaatschap of lid van Provinciale Staten is alleen maar aan te moedigen, omdat medewerkers zo goede feeling houden met de praktijk. Daarbij geldt natuurlijk wel het eerder genoemde gevaar van overbelasting. Het is niet de bedoeling dat zowel 'werk' als 'privé' helemaal opgeslokt wordt door de ChristenUnie.

Voor betaalde fractieassistenten op lokaal en provinciaal niveau geldt dat zij geen zitting mogen hebben in besturen en politieke functies op hetzelfde niveau in hetzelfde werkgebied. Het geldt dat gemeente en provincie besturen ter beschikking stellen voor fractieondersteuning is niet bedoeld als salaris van de volksvertegenwoordigers. Het combineren met een fractieassistentschap kan bovendien tot scheve verhoudingen binnen de fractie leiden. Dit wordt dan ook sterk afgeraden.

Onverenigbare combinaties zijn:

- Bureaumedewerker – Bestuurslid Landelijk Bestuur ChristenUnie / Bestuurslid Provinciale Unie / Bestuurslid lokale afdeling
- Medewerker Tweede Kamerfractie / Medewerker Eerste Kamerfractie / Medewerker Eurofractie – Bestuurslid Landelijk Bestuur ChristenUnie
- Fractieassistent provinciaal (betaald) – Bestuurslid Provinciale ChristenUnie / Lid Gedeputeerde Staten / Commissaris van de Koningin
- Fractieassistent lokaal (betaald) – Bestuurslid lokale afdeling / Wethouder / Burgemeester
- Minister / Staatssecretaris / lid Raad van State - Werknemers

h. Familie

Een goed uitgangspunt is dat men terughoudend moet zijn om familieleden (tot en met de 2^e graad) en echtgenoten/ partners in dezelfde functie in eenzelfde eenheid te laten zitten. Als het niet nodig is, dient het te worden voorkomen. Dit geldt zowel voor besturen als voor fracties. Uitzondering op dit uitgangspunt zijn het lidmaatschap van een schaduwfractie, fractieassistenten en werknemers. Het is de verantwoordelijkheid van de werkgever om te beoordelen of de laatste combinaties mogelijk zijn. Voor alle gevallen waar het om andere functies gaat, maar waar door familiebanden belangenverstremming kan ontstaan, wordt het oordeel overgelaten aan het desbetreffende bestuur en de ledenvergadering.

i. Selectiecommissies

Er kunnen zowel selectiecommissies voor bestuurskandidaten als voor kandidatenlijsten voor verkiezingen worden ingesteld. Een selectiecommissie brengt een onafhankelijk advies uit aan het bestuur en de ledenvergadering. In principe horen hier dus geen bestuursleden in thuis omdat dit de onafhankelijkheid van de commissie ten opzichte van het bestuur zou aantasten. In ieder geval mag er geen sprake zijn van selectiecommissies die voor het merendeel bestaan uit bestuursleden. Als regel geldt daarom dat in selectiecommissies maximaal één bestuurslid zitting mag hebben.

Er mogen geen mensen in de selectiecommissie deelnemen die zelf op de betreffende kandidatenlijst willen staan, ook niet op een onverkiesbare plaats. De selectiecommissie doet immers een uitspraak over de gehele kandidatenlijst. Om ook mensen met een politieke achtergrond in een selectiecommissie

ChristenUnie

te hebben kan een beroep worden gedaan op politici uit andere gremia. Bijvoorbeeld een statenlid dat in de selectiecommissie voor gemeenteraadsleden zit of een statenlid dat deelneemt aan de selectiecommissie in een andere provincie. Het is ook positief als een oud-raadslid vanuit zijn/haar ervaring deel uitmaakt van de selectiecommissie voor de kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen. Het is echter af te raden voor zittende politici die bezig zijn met hun laatste periode om plaats te nemen in de selectiecommissie. Zo wordt voorkomen dat zij een te zwaar stempel drukken op de selectie van de opvolger(s). De selectiecommissie kan natuurlijk wel advies inwinnen bij hen.

Leden met een politiek ambt mogen niet in een selectiecommissie zitten dat bestuursleden selecteert van dezelfde eenheid. Zij zouden dan immers mensen selecteren die hen moeten controleren en een belangrijke rol spelen bij een mogelijke kandidaatstelling voor hun herverkiezing voor een volgende kandidatenlijst. Hetzelfde geldt voor fractieassistenten bij de selectie van kandidaten voor hun fractie voor de volgende periode. Zij kunnen de selectiecommissie adviseren, maar kunnen geen deel uitmaken van deze commissie, omdat ze dan hun eigen werkgever zouden kiezen.

Voor selectiecommissies voor kandidatenlijsten geldt tenslotte dat na een verkiezing minstens de helft van de leden vervangen moet worden. Ook hier geldt dat hier op lokaal niveau van afgeweken kan worden, maar dat dit wel sterk afgeraden wordt.

Onverenigbare combinaties zijn:

- Gemeenteraadslid / Wethouder – Selectiecommissie bestuursleden lokale afdelingen
- Provinciaal Statenlid / Lid Gedeputeerde Staten – Selectiecommissie bestuursleden Provinciale Unie
- Tweede Kamerleden / Eerste Kamerleden / Eurofractieleden - Selectiecommissie Landelijke Bestuursleden
- Fractieassistent lokaal (betaald) – Selectiecommissie Gemeenteraadsleden
- Fractieassistent provinciaal (betaald) – Selectiecommissie Statenleden

2.4 Relatie met Bewilligingverklaring en Gedragscode

Het toezicht op de naleving en de handhaving van deze regeling ligt primair bij het bestuur. Daarnaast hebben individuele politici en bestuurders natuurlijk zelf ook een eigen verantwoordelijkheid. In de Bewilligingverklaring geven ChristenUnie-politici en partijbestuurders aan dat zij zich gehouden weten aan de Gedragscode voor ChristenUnie-politici. In deze gedragscode staat expliciet dat ChristenUnie-politici zich houden aan de Regeling Verenigbaarheid functies. Zij zijn daarop dan ook te allen tijde aanspreekbaar.

2.5 Combinaties met andere (neven-)functies

Hoe ver moet je gaan bij het benoemen van combinaties van functies? Hoe sluitend kan een regeling zijn? Wat moet je met statenleden of raadsleden die ambtenaar (van een gemeente of het rijk) zijn? Of in dienst van of in besturen van organisaties die invloed op de politiek uitoefenen. Welke waarborgen bouw je in?

In principe is elke combinatie buiten de in paragraaf 2.3 genoemde combinaties de eigen verantwoordelijkheid van de betreffende bestuurder, politicus, bestuurslid en medewerker.

In voorkomende gevallen kan men voor een advies over de wenselijkheid van een combinatie terecht bij het partijbureau of bij de betreffende bestuurscontactpersoon van het Landelijk Bestuur.